

Jan-Willem Roosenbrand: Kerk als bruid
16 januari 2011

We hebben het de komende weken over beelden van de kerk.
Niet alleen in de preken en de liederen maar ook door de week op allerlei manieren.

Beelden, daar moet je wel gevoel voor hebben.
Het is als met gedichten waarin beeldspraak voorkomt.

Ik moet denken aan de prachtige opening van het beroemde boek van Eduard Douwes Dekker, de Max Havelaar, waarin Droogstoppel, makelaar in koffie, Lauriersgracht 37, zijn afkeer uitspreekt over gedichten. Er staat hem teveel onwaarheid in. Voorhem is waarheid alleen wat je kunt zien en vasthouden, wat je kunt tellen (en waar je aan verdienen kunt). Gedichten en beeldspraak is aan hem niet besteed, allemaal leugens.

Hij zegt:

Ik heb niets tegen verzen op zichzelf Wil men de woorden in 't gelid zetten, goed! Maar zeg niets wat niet waar is. *'De lucht is guur, en 't is vier uur.'* Dit laat ik gelden, als het werkelijk guur en vier uur is. Maar als 't kwartier voor drieën kan ik, die mijn woorden niet in 't gelid zet, zeggen: *'de lucht is guur, en 't is kwartier voor drieën.'* De verzenmaker is door de *guurheid* van de eerste regel aan een vol uur gebonden. Het moet voor hem juist *een, twee* uur, enz. wezen, of de lucht mag niet guur zijn. *Zeven* en *negen* is verboden door de maat. Daar gaat hij dan aan 't knoeien! Of het weêr moet veranderd, of de tijd. Eén van beide is dan gelogen.

Droogstoppels onder ons, komen de komende weken niet zo aan hun trekken.

Dichters wat meer.

Bij deze preek moest ik denken aan een gedicht van Han Hoekstra.

De ceder. Een heerlijk gedicht over de kracht van fantasie, van idealen, van verbeelding, van beelden.

De ceder

Ik heb een ceder in mijn tuin geplant,
gij kunt het zien, gij schijnt het niet te willen.
Een binnenplaats meesmuilt ge, sintels, schillen,
en schimmel die een blinde muur aanrandt,
er is geen boom, alleen een grauwe wand.
Hij is er, zeg ik en mijn stem gaat trillen,
Ik heb een ceder in mijn tuin geplant,
gij kunt hem zien, gij schijnt het niet te willen.

Ik wijs naar buiten, waar zijn ranke, prille
stam in het herfstlicht staat, onaangerand,
niet te benaderen voor noodlots grillen,
geen macht ter wereld kan het droombeeld drillen.

Ik heb een ceder in mijn tuin geplant.

Iemand die niks met beelden heeft, zegt: ik zie niks anders dan een binnenplaatsje, een schimmelige muur.

Maar de dichter zegt: zie je dat dan niet, je kunt hem zien, je schijnt het niet te willen.

We willen vanmiddag de kerk zien. niet dit gebouw, maar de kerk zoals God die ziet.

De kerk als bruid van Christus.

De kerk als een plaatje.

Verrukkelijk.

Roep al je associaties maar op met je eigen bruiloft, lang geleden of binnenkort, of toen je je dochter zag staan als bruid.

Dat is de werking van beelden, van gedichten, van schilderijen, van beeldspraak.

Niet om de zichtbare werkelijkheid precies fotografisch weer te geven, maar de diepere dimensie ervan te onthullen, om je er oog voor te geven. Om je fantasie te prikkelen, de dingen hebben hun geheim, de werkelijkheid is meer dan driedimensionaal en tastbaar.

Zo gaan we nu bezig met de kerk.

In Openbaring 21:9-10 lees ik:

“Ik wil je de bruid laten zien,
de vrouw van het Lam.”

Ik raakte in vervoering en hij nam mij mee
naar een heel hoge berg...

Daar is een engel aan het woord.

Zo'n engel wil ik vandaag proberen te zijn.

Ik wil je naar de kerk leren kijken alsof het de bruid is van Christus.

Maar las je ook dat je daarvoor op een hoge berg moet gaan staan, dat je in vervoering moet komen. Met andere woorden: met je gewone ogen zie je niks,

Dan zie je een schimmelige muur, een muf gebouw, maar je geen bruid.

Als we onze ogen gewoon de kost geven, zien we een ingestorte kerk.

Een verdeelde kerk.

Felle discussies over waar het heen moet met de kerk.

Over poppekastvertoningen in de kerk, over een kerk die er maar niet in slaagt om jongeren warm te krijgen voor de kerk, over een kerk die geen buitenstaanders kan werven.

En dat is ook allemaal de werkelijkheid.

Die spanning is er altijd als je het hebt over de kerk.

Ook de bijbel noemt beide kanten.

De tegenvallende werkelijkheid, maar ook het hemelse visioen.

En de levenskunst in de kerk is om die allebei op elkaar in te laten werken.

Het gaat om het op elkaar in laten werken van dit hemelse ideaal en bijvoorbeeld gewoon deze Oosterkerk.

Ja, de Oosterkerk staat stevig, maar de gemeente ook?

Wat de engel op die hoge berg te zien geeft, is niet de Oosterkerk, maar de bruid van Christus.

Maar dat wordt een abstract verhaal als je dit langs de Oosterkerk heen laat scheren. Ook als plaatselijke vrijgemaakte kerk mag je je optrekken aan dat beeld: vanuit die hoge hemel gezien, is ook deze kerk Bruid van Christus.

Natuurlijk niet wij alleen, maar samen met tientallen andere kerken, in Groningen en Nederland en de hele wereld, in de afgelopen 2000 jaar en de komende tijd.

Maar ik zou je willen vragen om het ook met gewoon deze ene plaatselijke kerk waar je lid van bent of waar je nu te gast bent te proberen het te verbinden. Om dan op je gewone plekje met des te meer liefde voor Christus en voor de kerk de moed er in te houden.

Probeer dus te combineren
het gezichtspunt van boven en van onderen.
Het gezichtspunt van de Oosterkerk, en van de kerk van alle tijden.

Maar ook nog breder van Israël en de kerk.
Er zijn nogal wat Droogstoppels die de beelden van het Nieuwe Testament precies willen verdelen over Israël of de kerk van het Nieuwe Testament. Je komt nogal eens de gedachte tegen dat de kerk niet de bruid van Christus kan zijn, bv omdat er ook staat dat je uitgenodigd wordt op de bruiloft van het Lam. Nu, en bent natuurlijk geen gast op je eigen bruiloft, dus (ook om andere redenen) die bruid is Israël, en de kerk is het lichaam van Christus.

Nou ja, zo loop je natuurlijk helemaal vast als je al die beeldspraak met elkaar wilt laten kloppen en in elkaar probeert te schuiven.

Net zo met de vraag of de bruid nou de bruid is van God, of van Jezus.
Tja, daar is natuurlijk wel verschil tussen, maar het is volgens mij gewoon een kwestie van Oude Testament en Nieuwe Testament. In het Oude Testament gaat het om God en Israël, en in het Nieuwe Testament verschuift het beeld, omdat God zich in de persoon van Christus laat zien, zijn liefde en dan is Christus de bruidegom.

Genoeg gepraat, laten we de teksten lezen en er de tijd voor nemen om ze op ons in te laten werken. een beeld moet je niet alleen lezen, maar ook proberen te zien, met je ogen dicht. Een beeld roept een sfeer op, gevoelens, associaties.

Erica Bourreau gaat nu eerst een passage lezen uit Jesaja 62:2-5.

Ik heb een paar woorden onderstreept hier.
Mijmer daar eens over door:
De Here God verlangt naar jou.
God zal zich over ons verheugen.

Dat zijn woorden die passen bij een bruid en bruidegom. Bij het heenleven naar de bruiloft, zeker als je voor die tijd nog niet samen woont en nog niet met elkaar naar bed geweest bent, wat in de bijbel de normale gang van zaken is, dan hoort bij bruiloft het verlangen dat je straks helemaal bij elkaar bent, van elkaar bent, in elkaar op kunt gaan.

Kun je proberen om dat eens te verbinden met onze eigen kerk.

Stel je voor: God verlangt naar ons. Hij ziet uit naar de bruiloft, om dan helemaal ook met ons hier in de Oosterkerk samen te zijn, één te worden. de bruiloft te vieren.

En als hij naar ons kijkt, dan verheugt hij zich, zoals je vol trots naar je bruid kijkt, wat een prachtige vrouw, niemand is mooier dan zijn.

Neem eens een minuutje om dat op je in te laten werken.

We gaan naar een gedeelte in het Nieuwe Testament, 2 Korintiërs 11:2-4.

Hier krijgt het beeld ook een kritische functie.

Het is een verwijt. Jullie zijn een bruid, en de apostel voelt zich als een vader die een uitgehuwelijkte dochter zuiver en maagdelijk wil toevertrouwen aan haar toekomstige man. Maar hij heeft er zijn handen vol aan.

Concreet: de kerk waar hij dit aan schrijft, ruilt maar al te makkelijk –met behoud van de vertrouwde woorden- de ene Jezus voor de andere in, de ene Geest voor een heel andere geest, het even evangelie voor een heel ander evangelie.

In plaats van de Jezus die hij kende en aan wie hij de gemeente verbonden had, de gekruisigde Jezus, de zwakke Jezus, met hart voor de zwakken, de Jezus die voor zondaars is gekomen en zondaars in zijn kerk een plek geeft, kwam er een Jezus voor winnaars, een Geest van krachtpatserij, van sterke mensen, die indruk wilden maken op anderen.

Denk zo eens over je eigen gemeente, ik heb weer wat woorden schuin gedrukt, waar het om gaat: de oprecht en zuivere toewijding aan Christus.

Zijn wij in de kerk oprecht en zuiver toegewijd aan de Here Jezus?

Wil je je toevertrouwen aan de gekruisigde Jezus?

Klopt je hart sterker als je denkt aan zijn liefde voor jou als zondaar?

Is Hij het doel van je leven, is hij waar het om draait in de kerk en in de kerkdiensten, en in de hele organisatie van de kerk?

Willen we er voor hem zijn?

Nog een tekst uit het Nieuwe Testament, Efeziërs 5:25-32.

Ik wil hier twee opmerkingen over maken.

Hier zie je mooi hoe dat onaffe en soms zelfs lelijke en tegenvallende van de kerk (vlekken, rimpels, vuiligheid) verwoord wordt.

We kunnen alleen naar de bruiloft als we eerst in bad gaan.

De doop is zo essentieel voor ons.

We moeten gewassen worden.

En dat telkens opnieuw, door water en woorden.

Elke keer weer is daar Christus die hoe vies je ook bent en hoe vies je je ook voelt, die weer schoon maakt, en die jou niet laat vallen, en die ook een kerk met gore praktijken niet laat vallen, maar reinigen wil. En hij kan er doorheen kijken en hij verlangt er naar om ons bij zich te nemen. Kun je je dat voorstellen.

Maar vooral wijs ik op dat mysterie aan het eind. Er wordt hier terug gegrepen op iets uit het paradijs, om daar getrouwde mannen en vrouwen op te wijzen: zo mag je met elkaar omgaan, in zorgzaamheid, in liefde, één lichaam ben je.

Maar zie je Paulus die zelf niet getrouwd was, aan het eind zegt dat het in het paradijs eigenlijk niet allereerst om Adam en Eva ging, en ook niet over Jan Willem en Tea en vul je eigen naam maar als je gelukkig getrouwd bent.

Welnee, dit is maar bijzaak. Waar het ten diepste om ging: is het mysterie van Christus en de kerk.

Onze huwelijken gaan voorbij, soms al in dit leven door een echtscheiding, of je blijft wel bij elkaar maar vraag niet hoe, en anders wel uiteindelijk door de dood.

Maar wat nooit voorbij gaat en allemaal intenser wordt is het huwelijk waar het God altijd al om begonnen was: dat van Christus en de kerk.

Probeer dat eens met je eigen leven, of je getrouwd bent of niet, te verbinden!

Dit mysterie is groot – ik betrek het op Christus en de kerk.

En dan nog een laatste bijbelgedeelte.

Openbaring 19:6-9 en 21: 1-4.

Hier lopen de beelden in elkaar over.

We zijn de bruid.

We zijn uitgenodigd voor het feest.

En de bruid is tegelijk de stad, het nieuwe Jeruzalem.

En er zal feest zijn.

Het feest van ons samen.

Altijd bij Christus.

Altijd bij elkaar.

Feest, de bruiloft.

Mensen, vandaag ben je uitgenodigd.

Je mag komen.

En denk eraan dat het een feest wordt, war de koeken en het gebak niet aan te slepen valt en de wijn en het bier zal overstromen.

Gelukkig zijn zij die voor het bruiloftsmaal van het lam zijn uitgenodigd.

Vier teksten.

Heb je gevoelsstroom kunnen vatten: van een God die naar ons verlangt om een met ons te zijn?

Heb je kritisch naar je eigen kerk gekeken of je wel echt zuiver en toegewijd wilt zijn aan de gekruisigde?

Heb je het mysterie aangevoeld van die wonderlijke combinatie van Christus en de kerk war de beste huwelijken volkomen bij in het niet vallen?

En heb je zin in de bruiloft en het bruiloftsmaal?

Bij een bruiloft hoort een lied.
Oude en nieuwe liederen.

We zingen in deze kerk een heel oud lied, een psalm 45, waarin de relatie van Gods zoon met de gemeente al onder dat beeld wordt gevat.

We zingen zo meteen een gezang uit het gereformeerd kerkboek, een nieuw lied, we kennen het misschien nog niet zo goed, maar laten we het leren. Gezang 74.

Maar laten we eerste nog eens luisteren naar een heel ander lied, uit een andere cultuur dan de meesten van ons kennen. Het is in het Engels, ik zal het refrein even in eigen woorden weergeven,

Ze ziet er misschien niet uit
Maar als haar man terug komt,
is ze zo mooi!
Ze is de kerk.
Ze kan de raarste dingen doen
Maar heb geduld met haar,
ze is nog steeds Gods lieveling.
Ze is de kerk.

Voor je haar afwijst, leer haar eerst kennen, Jezus heeft iets met haar, hij stierf voor haar om met haar voor de dag te komen!
Ze is de kerk.
Ze is geen steen en geen gebouw,
Ze is: al Gods mensen,
mannen, vrouwen, kinderen.

(Lecrae, The bride)

Juist door deze twee liederen op elkaar te laten volgen, uit twee heel verschillende culturen, mag je al iets proeven van de multiculturele samenleving die de kerk is en steeds meer zal worden, tot in het nieuwe Jeruzalem waar we ieder in onze eigen taal de lof zullen zingen op het lam.